

TALA FILM

TALA LIV

UNG

Materialet Tala film – Tala liv UNG är framtaget av Sensus på uppdrag av kulturförvaltningen, Region Stockholm 2023.

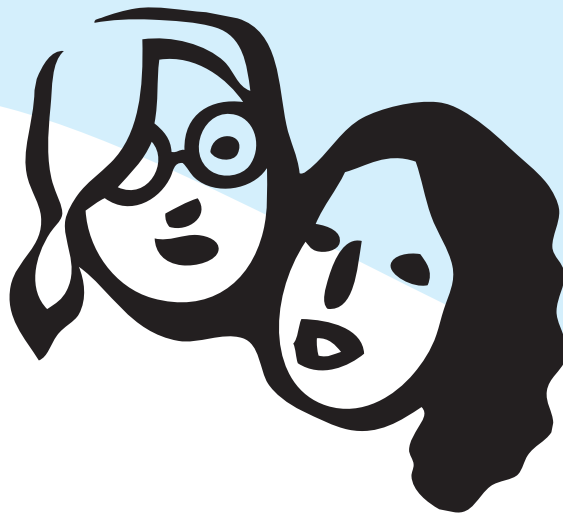
Illustration: Anna Eriksson, Annanna Illustration

Författat av Ylva Leitzinger och Ulrika Widepalm efter originalmaterialet Tala Film – Tala Liv av Ylva Leitzinger och Annika Broman.

Grafisk form: Luxlucid

Materialet är fritt att använda med hänvisning till kulturförvaltningen, Region Stockholm.

Kontakt: konsulentenheten.kultur@regionstockholm.se

Tala film – Tala liv UNG

– en handledning för dig som vill leda filmsamtal med barn och unga

Alla människor har behov av att samtala om existentiella frågor, oavsett ålder, kön, kulturellt ursprung, religiös tro eller sexuell identitet. Samtidigt kan det upplevas som svårt att hitta samtalsformer som passar barn och unga och som bygger på tillit, trygghet och lika villkor.

Filmen som konstform kan erbjuda ingångar till det livsviktiga samtalet. Ett filmsamtal kan bidra till lärande om sig själv och andra. Det kan utveckla förmågor som att kunna sätta ord på sina känslor och tankar, lyssna på andra i sin omgivning och förstå andras upplevelser. Det är allmänmänskliga behov som kan främja psykisk hälsa, jämställdhet, delaktighet och demokrati bland barn och unga.

Handledningen riktar sig till dig som vill leda filmsamtal med barn och unga med fokus på de existentiella frågor, känslor och tankar som en film väcker. Den ger tips för att ta samtalet bortom recensionen och vanliga kommentarer som: "Det här var en bra film" eller "Jag tyckte det var en dålig film, den sa mig ingenting". Du får förslag på hur du kan leda ett fördjupat samtal, där var och en delar med sig av sin personliga filmupplevelse och alla lyssnar på varandra.

Trygga samtal med filmen som gemensam grund

Att inleda ett samtal om livsviktiga frågor, så där rakt upp och ner, kan vara svårt för vem som helst. Därför kan det vara en hjälp att flytta ut samtalet från sig själv och samtala om någon annan, till exempel en karaktär på en filmduk, någon som går att identifiera sig med eller inte.

Film som konstform lämpar sig väl för just det gemensamma existentiella samtalet. När en grupp har sett en film eller en del av en film tillsammans har gruppen en gemensam grund att föra samtalet utifrån. Det ger såväl samtalsledaren som gruppen trygghet. Många upplever film som ofarligt och en mening som ”Det var ju trots allt bara en film” kan vara ett viktigt skydd i stunden.

Det goda samtalet är ett samtal på lika villkor

Tala film – Tala liv UNG bygger på mötet mellan människor, där trygga samtal sker på lika villkor. Samtalet är det viktiga. Att låta sin berättelse eller upplevelse få ta plats och att bli lyssnad på, skapar tillit och självkänsla. Något som i sin tur främjar den psykiska hälsan och värnar demokrati och delaktighet. Som stöd i att föra samtalet på lika villkor finns en bilaga till denna handledning, med konkreta förslag på hur du kan leda ett samtal med fokus på tillgänglighet och inkludering.

Samtalets spelregler

Samtal på lika villkor ger möjlighet att på ett jämlikt sätt dela erfarenheter och tankar med varandra. Då behövs en trygg, öppen och tillåtande miljö. Punkterna nedan kan bidra till en sådan miljö:

- Det är bra att vi är olika. Det gör att vi ser och upptäcker olika saker i filmen.
- Vi uttrycker oss på ett respektfullt sätt, så att ingen känner sig otrygg, ifrågasatt eller kränkt.
- Vi pratar om vad vi har upplevt av filmen och bedömer inte om den var bra eller dålig.
- Vi lyssnar aktivt och respekterar varandra i gruppen.

FNs barnkonvention artikel 13:

Barn har rätt till yttrandefrihet; att tänka, tycka och uttrycka sina åsikter, med respekt för andra personers rättigheter.

Samtalsledarens uppgift

Unga människors inre mognad och erfarenhet varierar och omvärldens påverkan är stark. För att skapa ett gott samtal behövs förberedelser och som samtalsledare behöver du förhålla dig till olika omständigheter. Din uppgift som samtalsledare är att hjälpa unga att hitta ett språk för frågor som rör livet, döden, rädslor, längtan, kärlek eller förluster.

Filmvisningen: Samtalsledaren ser tillsammans med gruppen en hel film, ett filmklipp eller en del av en film utifrån tre perspektiv som presenteras på nästa sida. Perspektiven kallas för nycklar – nycklar som kan öppna skattkistan med upplevelser, känslor och tankar som filmen skapar hos sin publik.

Samtalet: Filmsamtalet kan exempelvis genomföras i anslutning till en skolbiovisning eller efter en filmvisning på en skola eller ett bibliotek. Det bästa är om samtalet äger rum nära inpå filmvisningen. Se till alla deltagares behov och förbered eventuella anpassningar så att samtalet kan ske på lika villkor.

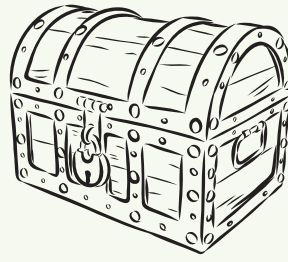
Räkna med cirka 45 minuter för samtalet. Som samtalsledare hjälper du deltagarna att följa de uppgjorda spelreglerna för samtalet. Du ansvarar också för att hålla tidsramarna och fördela ordet. Var gärna minst två ledare i gruppen. Dela den i mindre grupper om det är möjligt. Observera och var närvarande.

Fundera på om samtalet eventuellt behöver ett fördjupat för- eller efterarbete, exempelvis genom en föreläsning om ungas psykiska hälsa eller en fördjupad genomgång av vad existentiella frågor innebär.

Läroplanen för grundskola, LGR22, och läroplanen för grundsärskolan lyfter fram etik och livsfrågor. Eleverna ska ges utrymme att samtala om och reflektera över vardagliga moraliska frågor. Frågorna kan handla om ansvar, utanförskap, kränkningar, jämställdhet och sexualitet.

Nycklar till skattkistan

Vad såg jag?

Låt varje deltagare berätta om en människa, ett djur eller en sak som den såg. Det är viktigt att samtalet hela tiden utgår från den enskilda deltagaren och att alla i gruppen känner sig sedda och respekterade. Ofta kommer många karaktärer upp till ytan och det kan ta ett tag att välja "sin" person, djur eller sak. Under rundan får varje deltagare berätta om karaktären de valt och varför de valt just den.

Vad känner jag?

Låt varje deltagare berätta om något som skapade en känsla. Denna nyckel kan ibland upplevas som svår, så låt det ta den tid som behövs. Att hitta "sin" känsla och sedan presentera den för andra kan vara svårt och upplevas som personligt. Därför är det viktigt att just känslan inte kommenteras av någon i gruppen. En möjlighet är att använda något av de pedagogiska hjälpmedel som finns i handledningens bilaga. Eventuellt inleds rundan med en tyst stund, där var och en får en stund på sig att känna efter och sedan välja en känsla att berätta om för gruppen.

Vad minns jag?

Låt deltagarna berätta om någon del av filmen som berörde dem. Är det någon scen som du tänker extra mycket på eller som du inte kan glömma? Här blir samtalet ofta lite längre och kan lätt dra i väg. Viktigt är att varje deltagare får ungefär lika mycket tid på sig och att ingen börjar kommentera förrän hela rundan är genomförd.

Läroplanen för grundskola, LGR22, och läroplanen för grundsärskolan betonar att elever ska få samtala om frihet, rättvisa och solidaritet eller identitet, kärlek, sexualitet och meningen med livet.

Bilaga med pedagogiska tips

Innan filmen visas kan du förklara uppgiften och vilka förväntningar som finns. Om det behövs kan du använda bildstöd eller en tydlig instruktion. Eventuellt kan du göra en styrd testomgång med ett kort samtal om en bild för att testa modellen med gruppen.

Till denna handledning finns en bilaga där du hittar material, tips och metoder för att underlätta ditt arbete och skapa goda möten på lika villkor. Använd metoderna och materialet utifrån de behov som finns hos gruppens deltagare. Exempelvis kan nycklarna beskrivas med hjälp av ett eller få ord.

När samtalet handlar om känslor kan samtalsledaren använda sig av en färgcirkel, där deltagarna får peka på en färg som motsvarar en känsla. Samtalsledaren kan även använda sig av en bild på en person, där deltagarna kan peka på var de tycker att känslan sitter.

Om gruppen behöver rörelse, finns en metod som kallas fyra hörn. Ta hänsyn till att vid vissa funktionshinder kan personer ha svårt att visa empati och att prata om känslor. Möjlighet att säga "pass" bör i dessa fall finnas vid nycklarna.

Vill du veta mer?

Vill du få fler konkreta tips eller rådgivning kring filmsamtal är du varmt välkommen att höra av dig till filmkonsulenterna i Region Stockholm. Filmkonsulenterna kan ge dig förslag på hur du kan arbeta mer fördjupat med filmsamtal genom att exempelvis anlita externa filmpedagoger eller arrangera fortbildningar.

Filmkonsulenterna Region Stockholm

E-post: filmkonsulenterna.kultur@regionstockholm.se

Telefon: 08-123 378 00

Mer information, förslag på filmer och ytterligare filmhandledningar hittar du på filmkonsulenternas webbsidor:
www.regionstockholm.se/film

Sensus studieförbund kan hjälpa till med studiecirklar, metoder och folkbildning i bland annat ämnet existentiell hälsa och hållbarhet. Se www.sensus.se för mer information.